

Jan Jiráň, Junák – český skaut? K ideovým kořenům českého skautingu. Praha, FF

UK 2018, 88 s. + přílohy.

Posudek diplomové práce

Předkládaná práce Jana Jiráň se pokouší analyzovat, nakolik byl fenomén „českého skautingu“ – Junáka – inspirován vnějšími zdroji, především dílem zakladatele skautingu Roberta Baden-Powela respektive Ernesta Thomsona Setona a dalších, a nakolik jeho tvůrci (Antonín Benjamin Svojsík a další) vycházeli z domácí tradice. Ve vedlejších plánu se autor pokouší poměry v českém skautingu komparovat s obdobnými hnutími v Evropě, zejména v Německu a Rakousku. Tomuto cíli je přizpůsobena i celková struktura práce: po historickém přehledu počátků skautského hnutí v českých zemích následuje srovnání dvou klíčových prací britského a českého skautingu – Scouting for Boys a Základů junáctví, na jehož základě autor určil hlavní oblasti, v nichž bude komparaci provádět: skautské heslo, skautský zákon a skautský slib. V Základech junáctví představuje překlad Baden-Powelovy knihy pouze přibližně jednu třetinu, ostatní části jsou britským vzorem jen volně inspirovány, nebo jsou zcela původní. Detailní srovnání britského a českého tzv. skautského hodnotového systému je jedním ze stěžejních částí celé práce. Ukazuje se, že Junák si původní skautský hodnotový systém upravil a adaptoval pro vlastní potřeby, a to zejména v otázce vlasti a národa.

Práce Jana Jiráň je založena na minuciózní textologické analýze základních skautských textů. Upoutá šíří heuristického záběru, v němž se autor dokázal seznámit se základními texty, ale také s dnes již polozapomenutými dobovými polemikami. Tuto Jiráňovu kompetenci hodnotím velmi vysoko, je příkladná. Stejně hodnotná je i autorova dokonalá znalost počátečního období vývoje skautského hnutí. Jak kapitola o pokusu rozvíjet skauting v rámci Sokola, tak výsledky autorova bádání o vývoji českého skautingu za války a v období těsně po válce jsou mimořádně zajímavé a přinášejí řadu dílčích dosud neznámých zjištění. Většina veřejnosti má českého/československého Junáka zafixovaného jako typicky republikánské hnutí, jež svoji oddanost republice prokázalo i v krizových dobách nacistické okupace a komunistické totality. Poněkud proto překvapí symbiotické prvky Svojsíkova hnutí před a během první světové války s rakouským státem.

Zajímavá je závěrečná část, pokoušející se na základě ankety o určení míry specifčnosti českého skautingu ve srovnání se situací v ostatních evropských státech.

Jestliže na jedné straně mohu konstatovat, že Jan Jiráň na konkrétním historickém materiálu prokázal, že zvládá historické řemeslo na vysoké odborné úrovni, trpí jeho práce nedostatky, a to především nedostatky koncepčního a metodologického rázu. Myslím, že sám autor si nebyl vlastně tak úplně jist, co vlastně zkoumá: jsou to kořeny českého skautingu? Je to kapitola z česko-britských vztahů? Je to percepce britského výchovného systému v českém prostředí? Nebo jde dokonce o sondu do vývoje české národní společnosti po přelomu století? Jistá konfúznost celkové koncepce je podle mého názoru dána především skutečností, že autor se na výzkumné otázky, které si klade, snaží odpovědět pohledem *zvenitř* skautského hnutí. Snaží se tedy například ukázat, jak se český Junák vztahoval k národnímu hnutí, nepoložil si však dostatečně zřetelně opačnou otázku, jaké místo zaujímala skautská organizace v českém prostředí. Jako možné řešení, které však autor prakticky nevyužil, bylo zkoumat danou problematiku z perspektivy kulturních a civilizačních transferů. Pak by jistě svoji práci strukturoval sofistikovaněji a pak by také možná na řadu pouze naznačených problémů více a lépe reagoval. Práci by totiž širší historický kontext a odvážnější, hlubší interpretační výkon nepochybně prospěly.

Práci **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **velmi dobře**.

V Praze dne 21. 5. 2018

prof. Ivan Šedivý